

Я люблю рідну мову

Єдина і свята, Пречиста діво, Мово,
У полум'ї свічок прийди в пусті серця
Навчи молитись нас блакитно і калиново,
Навчи чудових слів, яким нема кінця.

Фет

Мета заходу:

- **освітня:** розширити знання учнів про українську мову; показати її красу та багатство за допомогою поетичного слова, української пісні.
Виховна: сприяти формуванню основних світоглядних ідей; забезпечити моральне виховання учнів, формувати такі риси характеру, як: патріотизм, гуманізм, милосердя; виховання любові до рідної землі, до рідної мови, до її носія – українського народу, до держави Україна, до народних традицій; переконаність у нетлінності духовних скарбів народу, прагнення своєю працею примножувати здобутки українського народу; формувати розуміння того, що мова - скарб, без якого не може існувати ні народ, ні держава.
- **Розвиваюча:** збагачення і ускладнення словарного запасу; посилення комунікативних властивостей мови (експресивність, виразність); розвиток вміння аналізувати, виділяти головне, порівнювати, узагальнювати і систематизувати.

Обладнання: Вишивані рушники, хліб, калина, малюнки герба, прапора України, портрет Т. Г. Шевченка, плакати «Без мови рідної, юначе, й народу нашого нема», «Пісня - душа народу», «Кажуть, дитино, що мова наша - солов'їна», презентації, виставка книг.

Оформлення. Святково прибраний зал. Лунає мелодія. З-за сцени звучать слова:

Спочатку було слово...
Сказано у Письмі.
Спочатку було Слово! –
Скажемо так і ми.

Вчитель. Для кожного народу мова – найбільший скарб, віддзеркалення душі народу, його історії. 21 лютого відзначається Міжнародний день рідної мови. Історія свята, на жаль, має трагічний початок. 21 лютого 1952 року в Бангладеші влада жорстоко придушила демонстрацію протесту проти урядової заборони на використання бенгальської мови. Відтоді в Бангладеші цей день став днем полеглих за рідну мову. Минуло багато часу. Аж у 1999 році на Тридцятій сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО було прийнято Міжнародний день рідної мови, а починаючи з 21 лютого 2000 року цей день відзначають і в Україні. Кожна людина має завжди пам'ятати хто вона, звідки родом, де її коріння, кожна

людина повинна знати свою мову, любити її, цінувати, збагачувати, берегти. Тому сьогодні ми запрошуємо Вас поринути у чудовий і прекрасний світ нашої рідної мови...

Ми не завжди собі уявляємо те, яке багатство є у кожного з нас, його ми не завжди помічаємо, не завжди цінуємо. Але без нього ми не можемо жити.

Ви здогадалися, що я маю на увазі? Так, це наша рідна мова!

Вона нам рідна, як мама і тато, як та земля, на якій ви зростаєте. Бо це мова, яку ми всі чуємо змалку якою ми промовили перші слова. Ця мова зрозуміла і рідна нам усім. Бо без мови немає народу. І так само, як у кожної людини є одна мама, так і мова рідна лише одна. Людина може знати дві, три і більше мов, але рідною залишається материнська мова...

Ведучий 1. Рідна мова.. . Чується лагідний, теплий голос матері, яким вона будить нас уранці. Хіба ще хтось вміє промовляти такі слова, як наші українські мами? Адже українська мова – чудова, мелодійна, багата.

Ведучий 2. Рідна мова - це мова, що першою засвоюється дитиною і залишається зрозумілою на все життя. Рідною прийнято вважати мову нації, мову предків, яка пов'язує людину

Учениця. О, місячне сяйво і спів солов'я,
Піонії, мальви, жоржини!

Моря брилі антів, це-мова моя,
Це мова моєї України.
Яка в ній сила – і кличе, й сія,
Яка в ній мелодія лине.
В натхнення хвилини! О мово моя,
Душа голосна України!

Звучить пісня «Лине Україною мова серцю мила...».

Ведучий 1. За рішенням ЮНЕСКО 21 лютого всі народи землі відзначають Міжнародний день рідної мови, а починають святкувати з 2000 року.

Саме так вчені-лінгвісти намагаються привернути увагу людей щодо володіння рідною мовою. На сьогоднішній день людство розмовляє на семи тисячах мов. А кожні два тижні одна з них зникає (!). А зникає мова – перестає існувати й народ!

Ведучий 2. У 2006 році Україна приєдналася до Європейської хартії малопоширених мов. Цей документ закликає зберегти діалекти, що перебувають на межі зникнення. На території нашої країни до таких належать:

Ведучий 1. Урумська та румейська мови (варіанти грецької), носії якої залишилися в Донецькій обл.;

Ромська або циганська мова;

Кримчацька (600 носіїв) та караїмська (800 носіїв) мови Криму.

(Перегляд презентації «21 лютого – Міжнародний День рідної мови»)

Ведучий 2. Мова – це той інструмент, який єднає націю, народність, народ до єдиного цілого. Це великий скарб, який треба шанувати, берегти і розумно збагачувати.

Ведучий 1. Щасливі ми, що народилися на такій чудовій, багатій, мальовничій землі – в нашій славній Україні. Тут жили наші прадіди, діди, живуть наші батьки – тут коріння роду українського. І де б ми не були, скрізь відчуємо поклик рідної землі, хвилюємося аж до сліз, зачувши рідне слово.

Ведучий 2. Світ захоплюється українською мовою, яка належить до першої трійки наймилозвучніших мов земної кулі. У 1934 році на конкурсі мов у Парижі українська мова була визнана поряд з французькою і перською як найкраща, найбагатша мова світу. За мелодійністю українська мова займає друге місце серед мов світу, поступаючись лише італійській.

Ведучий 1. Всі ми знаємо багато українських пісень.

Адже, пісня – це душа народу

Народна пісня – голос невмирущий.

Вона ніколи, як хліб насущний.

Не вийде з людського суцього життя.

Звучить пісня «Мова лебедина».

Ведучий 2. Калиновою, солов'їною називають нашу мову українську. Вона несе людям добро, правду, істину. Її не можна не любити, без неї не можна жити. Її треба добре знати, берегти.

Ведучий 1. Із сивої глибини віків бере початок наша українська мова. Шлях її розвитку – це тернистий шлях боротьби. Багато, дуже багато жорстоких літ і століть пережила вона, мужньо знісши і витерпівши знущань.

Ведучий 2. Перетерпівши, мова наша рідна, і дикунський циркуляр царського міністра Валуєва, і ганебний Емський указ, укази Петра I, Катерини II, Миколи I...

Учениця 1. Ти вся порубана була, як Федір у степу безрідний
І волочила два крила
Під царських маршів, тупіт мідний,-
Але свій дух, величний, гідний,
Як житнє зерно зберегла

Учениця 2. Ти все знесла: насмішки і зневаги,
Бездушну гру ворожих лжеїдей,
Та сповнена любові та відваги
З-за ґрат летіла птахом до людей...

Учениця 1. Українська мова пройшла тернистий шлях боротьби, мужньо знесла і витерпіла наруги і знущання. І усі, ми з вами повинні знати, що в календарі української мови є скорботні дні.

Учениця 2. Ми календар скорботи перегорнем,
Щоб у пам'яті повстали сторінки
Твоїх, о рідна мово, поневолень,
Знущань нелюдських, мордувань, ганьби...

ДАТИ знущань і поневолень української мови (учні розповідають про кожну з дат)

(На сцену виходить поет)

Поет. Як довго ждали ми своєї волі слова!

І ось воно тепер співа, бринить,
Бринить співає українська мова,
Тебе ніщо не змогло скорить...

Звучить пісня «Україночка».

Міністр. Як смів ти?... Ти знов злукавив. Ти знов книжки ті українською розповсюдив (бере книжки ...) і читає

Цареві блазні ікати,
Раби на розум і невдачу,
Мову в ярмо хотіли запрягти,
Як дух степів, гарячу.
І осліпити, й повести.
На чорні торжища, незрячу...

- Це що? Що за мова, ось вкраїнська. Заборонити. А хто порушить цей указ, того ж кара жде в цей час!.. А цього бунтаря скарати? За що? Кожен повинен знати.

Поет. Хіба так можна. Ви ж не чули як звучить українська мова (звертається до мови): « О мово, ночі колискова! Прийми мій радісний привіт...»

Мова. Так в пилу на шляху я була,
 І мисливська рука мене з пилу взяла,
 Полюбила мене, обробила мене,
 Положила на мене всі сили свої,
 І в народний вінець, як в оправу ввела,
 і, як зорю ясну, вище хмар піднесла.
 І на злість ворогам засіяла вже я!..

Поет . Вся історія народу – в мові,
 Мова – душа народу.
 Позбавити народ рідної мови –
 Це означає вбити народ

Жінка. О, не згуби ти свого родоводу,
Безсмертна мово, рідна і терпка.
Ти ж душа співучого народу,
Що був, і є, і буде у віках.

Дівчинка. Коли до серця крадеться тривога,-
За долю України я боюсь,-
З молитвою звертаюсь я до Бога
І мовою вкраїнською молюсь.

Жінка. Народе мій, дитино ясночоло,
Живи й орудуй мовами всіма,
Бо кожна мова - твого духу школа
Твоєї правди золота сурма.

Вчитель. Було це давно,ще за старої Австрії,у далекому 1916 р. У купе вагона 1-го класу швидкого поїзда «Львів – Відень» їхали 4 пасажери: англієць,італієць,німець та українець. Розмови велися навколо різних проблем,нарешті заговорили про мови:чия моя краща й котрій із них належить світове майбутнє.

Самотній сад
Сипле,стелить сад самотній
Сірий смуток – срібний сніг,
Сумно стогне сонний струмінь,
Серце слуха скорбний сміх.
Серед саду страх сіріє,
Сад солодкий спокій снить,
Сонно сиплються сніжинки,
Струмінь стомлено сичить.

Стихли струни,стихли співи,
Срібні співи серенад,
Срібно стеляться сніжинки –
Спить самотній сад.

Звучить пісня «Мова єднання».

Ведучий 1. Проголошення незалежності України дало право зайняти українській культурі належне їй місце. 24 серпня ми відзначаємо День незалежності України. А основою, джерелом культури є материнська мова.

Ведучий 2. *Стаття 10. Державною мовою в Україні є українська мова.
Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України.
В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист*

Ведучий 1. Слово мова- не просто будівельний матеріал, а моє покликання. Вона і совість, і правда. Вони – одні, єдині. За ними невгамовна історія. Вона продовжиться, стане і буде на наших кістках – жива й невмируща. Вона – історія.

Ведучий 2. Зневажати мову мамину – біда,
Котра пустими зробить наші душі
І ми нащадкам зможем передати
Лиш те, що корені калині сушить

Вчитель. Ми не завжди собі уявляємо те, яке багатство є у кожного з нас, його ми не завжди помічаємо, не завжди цінуємо. Але без нього ми не можемо жити. Проте й тепер дехто не дуже хоче поважати і шанувати рідної мови, учні перекручують слова, розмовляють такою мовою, якої не існує в світі.

Інсценізація «Зустріч друзів»

Ведуча. Прибігає одного разу Василько до Михайлика і каже:
Василько. - Пашлі надвір. Там такі класні сорєвнованія.

- Ведуча.** Михайликові хотілося виправити товариша, але побоявся, що той образиться, і не поправив.
- Михайлик.** - Ходімо.
- Василько.** -Ти за кого будеш боліти?
- Михайлик.** -Та, напевно, за своїх уболіватиму.
- Наталка.** - Пацани! Подождіть мене. Подивіться, який у мене гарний цвіток для переможця!
- Ведуча.** Михайлик аж на обличчі змінився, але знову не захотів образити друзів.
- Михайлик.** - Слухай, Василько, а твої батьки у відрядженні?
- Василько.** -Да. А чьо ти хотів?
- Михайлик.** -Та хотів попросити у твого тата один підручник. А коли вони повернуться?
- Василько.** - Да на неділі.
- Михайлик.** - Ти знаєш, я ніколи не міг збагнути, де ти таку мову вивчив, чи курси якісь закінчив. Мені соромно, що мій друг не поважає своєї мови, калічить її. Задумайся, Васильку, в якій країні ти живеш (Йде від друзів).
- Наталка.** - Ну і двоюшнік ти, Василько. Навчись говорити.
- Василько.** - А ти сама як розмовляєш: двоюшнік, цвіток. Де ти таких слів набралася?
- Наталка.** - Злий ти, піду до Михайлика. (втікає).
- Василько.** Наталко, зачекай. Я ж не хотів тебе образити.
- Вчитель.** Ну що ж впізнали... Так це ми з вами...

Звучить пісня «Гріє душу мою рідна мова».

Вчитель. Любити, шанувати і плекати рідну мову — святий обов'язок кожного українця. А надто сьогодні, в такі неспокійні часи для нашої держави.

